

4. Токмань Г. Сучасні навчальні технології та методи викладання української літератури. Дивослово. 2002. № 0. С. 39–45.

Катерина Савіцька

м. Вінниця

(Наук керівн. – канд. пед. наук, доц. Солодюк Н. В.)

**БУКТРЕЙЛЕР ЯК ЗАСІБ
ПІДВИЩЕННЯ ЧИТАЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ
(НА ПРИКЛАДІ ПОВІСТІ «КЛИМКО»
ГРИГОРА ТЮТЮННИКА)**

***Анотація.** У статті розглянуто особливості використання буктрейлера на уроках української літератури в контексті сучасної освіти. Закцентовано на можливостях цього засобу для підвищення читацької активності учнів на прикладі буктрейлера до повісті «Климко» Григора Тютюнника.*

***Ключові слова:** інтерактивні технології, буктрейлер, читацька активність, медіаграмотність, Григир Тютюнник, повість «Климко».*

***Abstract.** The article examines the features of using a book trailer in Ukrainian literature lessons in the context of modern education. The emphasis is on the possibilities of this task for increasing students' reading activity using the example of a book trailer for the story «Klymko» by Hryhir Tiutiunnyk.*

***Keywords:** interactive technologies, book trailer, reading engagement, media literacy, Hryhir Tiutiunnyk, story «Klymko».*

Відповідно до вимог сучасної освіти, значної актуальності набуває використання інноваційних технологій у навчальному процесі, зокрема під час уроків української літератури. Низький рівень читацької мотивації серед здобувачів освіти потребує пошуку нових підходів до подачі художнього твору, котрі могли б зацікавити та викликати бажання читати, незважаючи на виклики сьогодення. Саме буктрейлер, як синтез літератури, візуального й музичного мистецтва, дає змогу представити твір у динамічному та цікавому форматі, що

й активізує пізнавальну діяльність, залучає до творчого переосмислення прочитаного й певною мірою сприяє вирішенню цієї проблеми. Тому актуальність нашої розвідки полягає в обґрунтуванні доцільності використання буктрейлера до повісті «Климко» Григора Тютюнника на уроці української літератури як інструменту для підвищення читацької мотивації учнів та залучення їх до творчого осмислення твору.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тему застосування буктрейлерів на уроках літератури розглядала низка науковців. Зокрема, А. Бессараб загалом трактує буктрейлер як нове явище у сфері соціальних комунікацій [1], С. Паламар розглядає його в контексті компетентнісного підходу до викладання літератури з використанням хмарних технологій [6], М. Варданян [2] та Л. Прокопович [7] як засіб та метод підвищення читацької активності й мотивації.

Мета статті – продемонструвати можливості використання буктрейлера як засобу підвищення читацької активності учнів на прикладі повісті «Климко» Григора Тютюнника.

Виклад основного матеріалу дослідження. Упродовж останнього десятиліття дедалі більшої популярності набуває використання на уроках української літератури креолізованих текстів – складних текстових утворень, у яких поєднуються вербальні (тобто словесні) та невербальні (що належать до інших знакових систем) елементи [4]. Одним із його видів є буктрейлер. Назва терміну походить із грецької мови: *book* – книга і *trailer* тут – афіша, анонс. Це «короткий відеоролик рекламного-презентаційного характеру, створений у форматі відеоанотації, що інформує про конкретний книжковий продукт, просуваючи та популяризуючи його на ринку» [3].

Оскільки сучасні здобувачі освіти – це представники «покоління Альфа», котрим важливою умовою зацікавленості є візуальна картинка, яскрава, динамічна форма подачі інформації, тому саме буктрейлер як форма презентації твору відповідає цим вимогам. Завдяки органічному поєднанню тексту, відео, музики, візуальних ефектів він дозволяє глибше взаємодіяти з художнім словом, підвищуючи зацікавленість і мотивацію до читання. У контексті цього

погоджуємося з думкою С. Паламар: «Розбурхана буктрейлером уява читача, інтрига, яку створено відеосюжетом, спричиняють готовність до діалогу з художнім твором. Відсторонене споглядання за долею героїв переростає в переживання й солідарність, захоплення й насолоду» [6, с. 5].

Створення буктрейлерів сприяє розвитку медіаграмотності, креативного мислення, аналітичних здібностей та вмінь інтерпретувати зміст вивченого художнього твору. Крім цього, під час такої діяльності здобувачі освіти мають можливість самовиражатися, демонструвати власне бачення того чи того тексту індивідуально або в команді. Відтак у контексті компетентнісного підходу НУШ така форма роботи є значущою.

Н. Солодюк слушно зауважує, що «своєрідною рисою інтерактивних методів навчання є використання власного досвіду учнями під час розв'язання проблемних питань. Школярам надається максимальна свобода розумової діяльності в побудові логічних ланцюгів. Це зумовлено потребою самостійно розв'язувати складні проблеми, звільняючи учня від традиційної ролі спостерігача в навчальному процесі» [9, с. 111]. Адже створюючи буктрейлер здобувачі освіти не просто переказують сюжет твору, а й творчо інтерпретують його, залучаючи свій досвід та раніше набуті навички. Так із пасивних слухачів учні перетворюються на активних творців освітнього продукту.

О. Кизименко зазначає, що використання методу створення буктрейлерів із освітньою метою потрібне, по-перше, для знайомства та зіставлення готового відео-ролика зі змістом твору, по-друге, заради самостійного створення та презентації учнями буктрейлера за завданням вчителя або в рамках освітнього проєкту [5, с. 81].

Створювати та демонструвати буктрейлер можна на різних етапах вивчення художнього твору:

- на етапі підготовки до сприймання твору, аби викликати інтерес, викликати певні очікування та спонукати до прочитання;
- на етапі аналізу задля глибшого осмислення твору, його жанрових, сюжетно-композиційних та ідейно-художніх особливостей;

- на етапі узагальнення, де буктрейлер створюється як форма підсумкового проєкту чи творчої рефлексії.

Уважаємо доцільним та актуальним створення буктрейлера за повістю «Климко» Григора Тютюнника в курсі української літератури 7 класу. Оскільки цей твір емоційно насичений, динамічний, порушує низку вічних проблем. Також возвеличує людський гуманізм, засуджує війну та її наслідки, має мотив дороги, що, на жаль, перегукується із сучасними реаліями. Пропонуємо зразок такого буктрейлера, для розробки якого було пророблено наступний алгоритм дій.

Після добору твору визначено мету створення цього буктрейлера – мотивувати здобувачів освіти прочитати повість «Климко» Григора Тютюнника та емоційно налаштувати їх на її сприйняття. А також окреслено цільову аудиторію – учні 7-х класів.

Наступним кроком стало створення сценарію за сюжетом повісті. Зважаючи на те, що хронометраж такого відео не повинен перевищувати 3-х хвилин, було здійснено добір ключових епізодів, які згодом розкадровано відповідно до логіки подій.

Опісля послідовно вибудували структуру буктрейлера: вступ (25 с.), де окреслено час, місце, героя та умови в яких він опинився; основна частина (1 хв. 5 с.) – коротка розповідь про основні події; кінцівка (10 с.) – фінальна частина, що витримує інтригу й закликає прочитати повість «Климко» Григора Тютюнника.

На наступному етапі здійснювався підбір матеріалів. Обрано відеофрагменти, що відтворюють пейзажі, рух потяга, вибух, вогонь, сільську хату, дорогу, сипання солі; фото хустки, чорнобривців, архівні світлини часів Другої світової війни. Аудіоряд включає звуки сирени, потяга, клацання фотоапарата, пострілу, а також музичну композицію «Family Home», колискову «Котику сіренький» у виконанні Софії Лешишак.

З метою посилення кіматографічного ефекту використано кадри різних планів: від першої особи, загальний та дальній. Авторське озвучення фрагменту

повісті стало додатковим прийомом, який покликаний створити відповідну атмосферу для глядача й занурити в художній світ твору.

Важливими для створення буктрейлера є титри, тобто написи на екрані, що мають розкрити авторський задум та передати зміст. Ми використали такі ключові фрази: *«Війна забрала в нього дім і дитинство, але не посіяла зло в чужине серце»*; *«Спогади та теплі образи з минулого залишаються єдиним прихистком для Климка»*; *«У світі, де кожен бентежиться лиш про себе, чи вистачить у героя сил боротися за інших?»*; *«Що змусило його залишити все і піти на зустріч із небезпекою?»*; *«Навіть серед непросвітної темряви горя та несправедливості одна добра душа здатна освітити шлях. Адже на ньому зустрічаються ті, хто, незважаючи на біль і втрати, не забуває бути людиною»*; *«Подорож до надії, що виявилася важчою за втому»*; *«Чи вдасться Климкові виконати свою місію? Читай у повісті Григора Тютюнника «Климко»»*.

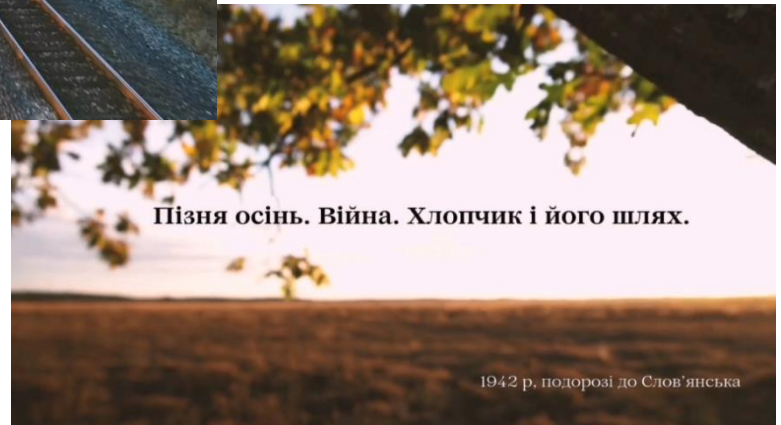
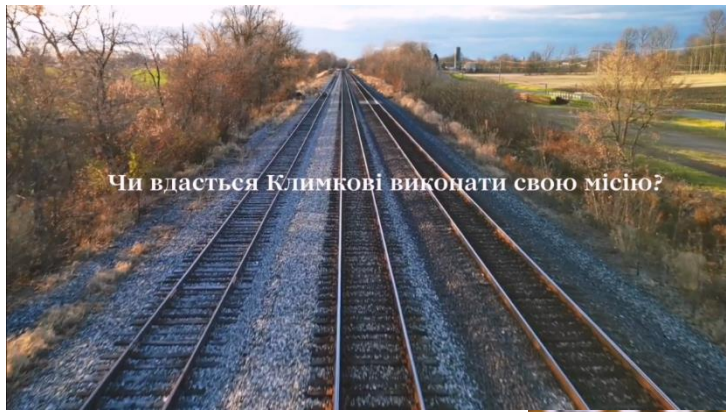
Для ефективної реалізації задуму ми скористалися додатковими технічними засобами. Монтаж здійснено за допомогою Canva, CapCut, а обкладинку оформлено завдяки 7Element та Adobe Photoshop. Створюючи буктрейлер ми дотримувалися основних критеріїв: інформативності, емоційності, влучності, стислості й привабливості [9, с. 113].

Отже, буктрейлер, як сучасна форма популяризації читання, має значний

потенціал у використанні на уроках української літератури, оскільки підвищує читацьку активність учнів, формує читацьку культуру, розвиває естетичний смак, відкриває новий шлях для ґрунтовного вивчення художнього твору, сприяє розвитку медіаграмотності й творчого

мислення. Створення або перегляд буктрейлера за повістю «Климко» Григора Тютюнника дає змогу глибше осмислити її художню цінність, переосмислити долю головного героя крізь рецепцію сучасних здобувачів освіти.

Література

1. Бессараб А. Буктрейлер як нове явище у сфері соціальних комунікацій. *Держава та регіони. Сер. : Соціальні комунікації*. 2014. Вип. 1–2. С. 159–163. URL: <https://surli.cc/mhaupr> (дата звернення: 26.04.2025).
2. Варданян М. Буктрейлер як засіб підвищення читацької активності майбутніх учителів початкової школи у навчанні дитячої літератури. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Вип. 2. С. 39–47. URL: <https://surli.li/jbztstq> (дата звернення: 26.04.2025).
3. Водолазька С. Буктрейлер. *Велика українська енциклопедія : веб-сайт*. URL: <https://vue.gov.ua/Буктрейлер> (дата звернення: 3.05.2025).
4. Ісаєва О. Креолізований текст на уроках світової літератури як фактор активізації читацької діяльності. 2014. URL: https://u.to/QQW_Gg (дата звернення: 27.04.2025).
5. Кизименко О. Нестандартні уроки української літератури. *Українська мова та література*. 2018. Вип. 11–12. С. 61–89.
6. Паламар С. П., Назаренко Л. А. Компетентнісний підхід до викладання літератури з використанням хмарних технологій. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2018. Вип. 3 (137). С. 102–109. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23965/1/Palamar_S_P_LT_PI_2018.pdf (дата звернення: 26.04.2025).
7. Прокопович Л. Методи підвищення читацької мотивації на уроках української літератури в базовій школі (на прикладі вивчення творчості І. Франка).

Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2025. Вип. 218. С. 206–210. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2175/2184> (дата звернення: 26.04.2025).

8. Солодюк Н. В. Лінгводидактичні засади функціонування інтерактивних методів на уроках української мови з старших класів : дис. канд. пед. наук. Луганськ, 2009. 219 с.

9. Солодюк Н. В. Поняття «інтерактивний метод навчання» як лінгводидактична категорія. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка.* 2016. № 1(298). С. 107–114. URL: http://repo.dma.dp.ua/1509/1/Visnuk%20%E2%84%96_1%28298%29_%D0%A7_1__2016-p107-114.pdf (дата звернення: 29.04.2025).

10. Сохач Л. Використання методу буктрейлера як засобу популяризації сучасної дитячої книжки в початкових класах. *Початкова освіта: сучасні перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції.* 2018. С. 112–114.

Сніжана Скугорова

м. Вінниця

(Наук. керівн. – докторка філософії, доц. Колеснік К.А.)

РОЛЬ ДИТЯЧОЇ КНИГИ У ФОРМУВАННІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ДИТИНИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті розкрито значення дитячої книжки як важливого засобу формування ціннісних орієнтацій у дітей старшого дошкільного віку. Наголошено на важливості використання художньої літератури для збагачення морального досвіду дитини, розвитку її емоційно-чуттєвої сфери та засвоєння загальнолюдських моральних норм. Окреслено особливості впливу казки, оповідання, байки на становлення уявлень дітей про добро, справедливість, чесність, відповідальність.

Ключові слова: дитяча книжка, ціннісні орієнтації, старший дошкільний вік.